



KRIMINOLOGIYA VA JINOIY ODIL SUDLOV

ILMIY-AMALIY JURNAL

2024-yil 4-son

VOLUME 4 / ISSUE 4 / 2024
ISSUE DOI: 10.51788/TSUL.CCJ.4.4.

ISSN 2181-2179
DOI: 10.51788/TSUL.CCJ.



Crossref
Content
Registration

MUASSIS:

**TOSHKENT DAVLAT YURIDIK
UNIVERSITETI**

“Kriminologiya va jinoiy odil sudlov” ilmiy-amaliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2021-yil 18-martda 1160-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Ushbu jurnal O‘zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi bilan hamkorlikda tashkil etilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo‘yicha mas‘ul:

O. Choriyev

Muharrirlar:

Y. Mahmudov, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, Y. Yarmolik,
E. Mustafayev

Musahhih:

S. Rasulova

Texnik muharrir:

U. Sapayev

Dizayner:

D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 35.

Tel.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.

Faks: (0371) 233-37-48.

Veb-sayt: www.ccj.tsul.uz

E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1386.

Nashriyot litsenziyasi

№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 24.12.2024-yilda
bosmaxonaga topshirildi.

Qog‘oz bichimi: A4.

Shartli bosma tabog‘i: 7

Adadi: 100. Buyurtma: № 157.

Bosmaxona litsenziyasi

29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.

Bosmaxona manzili:

100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

BOSH MUHARRIR

N. Salayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish kafedrası professori, yuridik fanlar doktori

BOSH MUHARRIR

S. Samadov – O‘zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi boshlig‘i v.v.b.

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI

D. Bazarova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi kafedrası mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

MAS‘UL MUHARRIR

A. Otajonov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish kafedrası mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

TAHRIR HAY‘ATI A‘ZOLARI

M. Rustambayev – O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti boshlig‘i, yuridik fanlar doktori, professor

F. Raximov – O‘zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi professori, yuridik fanlar doktori

Q. Abdurasulova – Toshkent davlat yuridik universiteti professori, yuridik fanlar doktori

V. Davlyatov – yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

S. Niyozova – Toshkent davlat yuridik universiteti professori, yuridik fanlar doktori

Sh. Xaydarov – Toshkent davlat yuridik universiteti professor v.b., yuridik fanlar doktori

R. Kabulov – O‘zbekiston Respublikasi IIV akademiyasi professori, yuridik fanlar doktori

B. Umirzakov – O‘zbekiston Respublikasi IIV akademiyasi dotsenti, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

A. Baratov – Toshkent davlat yuridik universiteti dotsenti, yuridik fanlar nomzodi

I. Astanov – O‘zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi professori, yuridik fanlar doktori

B. Pulatov – O‘zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi professori, yuridik fanlar doktori



**УЧРЕДИТЕЛЬ:
ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ**

Правовой научно-практический журнал «Криминология и уголовное правосудие» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 18 марта 2021 года с удостоверением № 1160.

Журнал создан при сотрудничестве с Правоохранительной академией Республики Узбекистан.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:
Й. Махмудов, М. Шарифова,
Ш. Бекназарова, Е. Ярмолик,
Э. Мустафаев

Корректор:
С. Расулова

Технический редактор:
У. Сапаев

Дизайнер:
Д. Ражапов

Адрес редакции:
100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.

Тел.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.

Факс: (0371) 233-37-48.

Веб-сайт: www.ccj.tsul.uz

E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Подписной индекс: 1386.

Издательская лицензия от
29.11.2023 г. № 174625.

Журнал передан в типографию
24.12.2024.

Формат бумаги: А4.

Усл. п. л. 7. Тираж: 100 экз.

Номер заказа: 157.

Лицензия типографии от
№ 174626, 29.11.2023.

Отпечатано в типографии
Ташкентского государственного
юридического университета.
100047, г. Ташкент, ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Н. Салаев – доктор юридических наук, профессор кафедры уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

С. Самадов – врио начальника Правоохранительной академии Республики Узбекистан

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Д. Базарова – доктор юридических наук, профессор, заведующая кафедрой уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

А. Отажонов – доктор юридических наук, профессор, заведующий кафедрой уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

М. Рустамбаев – доктор юридических наук, профессор, начальник Университета общественной безопасности Республики Узбекистан

Ф. Рахимов – доктор юридических наук, профессор Правоохранительной академии Республики Узбекистан

К. Абдурасулова – доктор юридических наук, профессор Ташкентского государственного юридического университета

В. Давлятов – доктор философии по юридическим наукам (PhD), доцент

С. Ниёзова – доктор юридических наук, профессор Ташкентского государственного юридического университета

Ш. Хайдаров – доктор юридических наук, и.о. профессора Ташкентского государственного юридического университета

Р. Кабулов – доктор юридических наук, профессор Академии МВД Республики Узбекистан

Б. Умирзаков – доктор философии по юридическим наукам (PhD), доцент Академии МВД Республики Узбекистан

А. Баратов – кандидат юридических наук, доцент Ташкентского государственного юридического университета

И. Астанов – доктор юридических наук, профессор Правоохранительной академии Республики Узбекистан

Б. Пулатов – доктор юридических наук, профессор Правоохранительной академии Республики Узбекистан

FOUNDER

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW

"The scientific-practical journal "Criminology and Criminal Justice" was registered by the Press and Information Agency of Uzbekistan on March 18, 2021, with certificate No. 1160.

This journal was founded in cooperation with the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan.

The journal is included in the list of journals of the Higher Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan.

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:

O. Choriev

Editors:

Y. Makhmudov, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, Y. Yarmolik, E. Mustafae

Proofreader:

S. Rasulova

Technical editor:

U. Sapaev

Designer:

D. Rajapov

Editorial office address:

100047. Tashkent city,
Sayilgokh street, 35.

Phone: (0371) 233-66-36,
233-41-09.

Fax: (0371) 233-37-48.

Website: www.ccj.tsul.uz

E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Subscription index: 1386.

Publishing license

№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 24.12.2024.

Paper size: A4.

Cond.p.f: 7.

Units: 100. Order: № 157.

Printing house license

№ 174626, 29.11.2023-y.

Published in the Printing house of Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city, Sayilgokh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITOR-IN-CHIEF

N. Salayev – Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

EDITOR-IN-CHIEF

S. Samadov – Acting Head of the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF

D. Bazarova – Head of the Department of Criminal and Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law , Professor

EXECUTIVE EDITOR

A. Otajonov – Head of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

M. Rustambayev – Head of the University of Public Security of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

F. Raximov – Professor of the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law

Q. Abdurasulova – Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

V. Davlyatov – Doctor of Philosophy in Law (PhD), Associate Professor

S. Niyozova – Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

Sh. Khaydarov – Acting professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

R. Kabulov – Professor of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law

B. Umirzakov – Associate professor of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy in Law (PhD)

A. Baratov – Associate professor of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

I. Astanov – Professor of the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law

B. Pulatov – Professor of the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law



MUNDARIJA

12.00.07 – SUD HOKIMIYATI. PROKUROR NAZORATI. HUQUQNI MUHOFAZA QILISH FAOLİYATINI TASHKIL ETISH. ADVOKATURA

Sobitova Umidaxon Murod qizi

FUQAROLARNING REPRODUKTIV SALOMATLIGINI MUHOFAZA QILISH USTIDAN
PROKUROR NAZORATINI TA'MINLASH MUAMMOLARI 8

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

Niyozova Salomat Saparovna

JINSIY DAXLSIZLIKKA QARSHI QARATILGAN JINOYATLARDA VOYAGA
YETMAGAN JABRLANUVCHILARNING VIKTIMOLOGIK TAVSIFI18

Israilov Dilshod Shavkatovich

SOG'LIQQA QARSHI JINOYATLAR TUSHUNCHASI, MOHIYATI VA TASNIFLANISHI32

Kamalova Dildora G'ayratovna, Ibroximov Saidakbar Ilxom o'g'li

JAZONI O'TASHDAN MUDDATIDAN ILGARI SHARTLI OZOD QILISH
TUSHUNCHASI VA HUQUQIY AHAMIYATI44

12.00.12 – KORRUPSIYA MUAMMOLARI

Meliyev Xudoyor Xurramovich

DAVLAT XIZMATLARI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH KORRUPSIYA VA
BYUROKRATIYAGA TA'SIRCHAN CHORA SIFATIDA57

Majidov Shahzod Abdixalil o'g'li

KORRUPSIYAGA OID HUQUQBUZARLIK HAQIDA XABAR BERGAN
SHAXSLARNING HUQUQLARINI BELGILASH ISTIQBOLLARI65

Oblakulov Davlat Oltinboyevich

O'ZBEK DAVLATCHILIGI TARIXIDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH
ETYUDLARI: AMIR TEMURNING KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH
SIYOSATI78

Yusupov Nodirbek Abdujalilovich

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISHGA QABUL QILISH JARAYONIGA
KORRUPSIYANING SALBIY TA'SIRI95

12.00.15 – KRIMINOLOGIYA

O'razaliyev Murod Qorayevich

OILADA ZO'RLIK ISHLATISH SABABLARI 105

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.07 – СУДЕБНОЕ ВЛАСТЬ. ПРОКУРОРСКИЙ НАДЗОР. ОРГАНИЗАЦИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. АДВОКАТУРА

Собитова Умидахон Мурод кизи

ПРОБЛЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРОКУРОРСКОГО НАДЗОРА ЗА ОХРАНОЙ
РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВЬЯ ГРАЖДАН 8

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

Ниёзова Саломат Сапаровна

ВИКТИМОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ
ПОТЕРПЕВШИХ В ПРЕСТУПЛЕНИЯХ ПРОТИВ ПОЛОВОЙ
НЕПРИКОСНОВЕННОСТИ18

Исраилов Дилшод Шавкатович

ПОНЯТИЕ, СУЩНОСТЬ И КЛАССИФИКАЦИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЙ ПРОТИВ
ЗДОРОВЬЯ32

Камалова Дилдора Гайратовна, Иброхимов Саидакбар Ильхом угли

ПОНЯТИЕ И ПРАВОВОЕ ЗНАЧЕНИЕ УСЛОВНО-ДОСРОЧНОГО
ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ ОТБЫВАНИЯ НАКАЗАНИЯ44

12.00.12 – ПРОБЛЕМЫ КОРРУПЦИИ

Мелиев Худоёр Хуррамович

РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННЫХ УСЛУГ КАК ЭФФЕКТИВНАЯ
МЕРА ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КОРРУПЦИИ И БЮРОКРАТИИ57

Мажидов Шахзод Абдихалил угли

ПЕРСПЕКТИВЫ УСТАНОВЛЕНИЯ ПРАВ ЛИЦ, СООБЩИВШИХ
О КОРРУПЦИОННЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЯХ65

Облакулов Давлат Олтинбоевич

ЭТЮДЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КОРРУПЦИИ В ИСТОРИИ УЗБЕКСКОЙ
ГОСУДАРСТВЕННОСТИ: АНТИКОРРУПЦИОННАЯ ПОЛИТИКА
АМИРА ТЕМУРА78

Юсупов Нодирбек Абдужалилович

НЕГАТИВНОЕ ВЛИЯНИЕ КОРРУПЦИИ НА ПРОЦЕСС ПРИЁМА
НА РАБОТУ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН95

12.00.15 – КРИМИНОЛОГИЯ

Уразалиев Мурод Кораевич

ПРИЧИНЫ СЕМЕЙНОГО НАСИЛИЯ 105



CONTENTS

12.00.07 – JUDICIAL BRANCH. PROSECUTOR'S CONTROL. ORGANIZATION OF LAW ENFORCEMENT. ADVOCACY

Sobitova Umidakhon Murod kizi

PROBLEMS OF ENSURING PUBLIC PROSECUTOR'S SUPERVISION OVER
THE PROTECTION OF REPRODUCTIVE HEALTH OF CITIZENS 8

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

Niyozova Salomat Saparovna

VICTIMOLOGICAL CHARACTERISTICS OF MINOR VICTIMS IN CRIMES
AGAINST SEXUAL INTEGRITY 18

Israilov Dilshod Shavkatovich

CONCEPT, ESSENCE AND CLASSIFICATION OF CRIMES AGAINST HEALTH 32

Kamalova Dildora Gayratovna, Ibrokhimov Saidakbar Ilkhom ugli

CONCEPT AND LEGAL SIGNIFICANCE OF PAROLE 44

12.00.12 – CORRUPTION PROBLEMS

Meliyev Khudoyor Khurramovich

DEVELOPMENT OF THE PUBLIC SERVICES SYSTEM AS AN EFFECTIVE
MEASURE TO CORRUPTION AND BUREAUCRACY 57

Majidov Shahzod Abdikhalil ugli

PROSPECTS FOR ESTABLISHING THE RIGHTS OF PERSONS WHO HAVE
REPORTED CORRUPTION OFFENSES 65

Oblakulov Davlat Oltinboyevich

ANTI-CORRUPTION STUDIES IN THE HISTORY OF UZBEK STATEHOOD:
AMIR TEMUR'S ANTI-CORRUPTION POLICY 78

Yusupov Nodirbek Abdujalilovich

THE NEGATIVE IMPACT OF CORRUPTION IN THE RECRUITMENT
PROCESS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 95

12.00.15 – CRIMINOLOGY

Urazaliev Murod Korayevich

CAUSES OF DOMESTIC VIOLENCE 105

Kelib tushgan / Получено / Received: 14.11.2024
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 28.11.2024
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 24.12.2024

DOI: 10.51788/tsul.ccj.4.4./VLSD9552
UDC: 349.2(045)(575.1)

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISHGA QABUL QILISH JARAYONIGA KORRUPSIYANING SALBIY TA'SIRI

Yusupov Nodirbek Abdujalilovich,
Toshkent davlat yuridik universiteti
Mehnat huquqi kafedrası o'qituvchisi
ORCID: 0000-0003-2352-7254
e-mail: nadir.3341426@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida ishga qabul qilish jarayonida kuzatiladigan korrupsiyaning salbiy ta'sirlari batafsil yoritilgan. Xususan, korrupsiyaning mehnat bozori, ijtimoiy adolat tamoyillari va iqtisodiy rivojlanishga zararli ta'siri atroflicha tahlil qilingan. Ishga qabul qilish jarayonida korrupsiya sodir etilganda, malakasiz xodimlarning yollanishi yuzaga keladi. Bu esa ish unumdorligining pasayishiga olib kelib, davlat tashkilotlari faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Natijada jamiyatda adolatsizlik va norozilik darajasi oshadi. Korrupsiya davlat va xalq o'rtasidagi ishonchning suiiste'mol bo'lishiga sabab bo'ladi hamda davlat tashkilotlari obro'siga putur yetkazadi. O'zbekiston Respublikasida davlat organlari va tashkilotlari faoliyatida ochiqlik, oshkoralik va shaffoflikni ta'minlash hamda mansabdor shaxslarning aholi oldidagi hisobdorligini kuchaytirish orqali davlat boshqaruvida samarali va ta'sirchan jamoatchilik nazoratini yo'lga qo'yish uchun zarur sharoitlar yaratilmoqda. Mazkur maqolada korrupsiyaning oldini olish uchun qonunchilikni kuchaytirish, ochiqlik va shaffoflikni ta'minlash, axborot texnologiyalaridan foydalanish orqali nazoratni kuchaytirish kabi choralar taklif etiladi. Ushbu chora-tadbirlar natijasida O'zbekistonda ishga qabul qilish jarayonida korrupsiyani kamaytirish va tizimni yanada adolatli qilishga erishiladi. Shuningdek, maqolada respublikamizda korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida amalga oshirilgan ishlar, ushbu sohadagi davlatimiz siyosati hamda korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi davlatimiz qonunchiligi va xalqaro qonun hujjatlari o'rganilgan.

Kalit so'zlar: ishga qabul qilish, jamiyat, korrupsiya, korrupsiyaga qarshi kurashish, konvensiya, normativ-huquqiy hujjatlar, jamoatchilik nazorati, fuqarolik jamiyati institutlari

НЕГАТИВНОЕ ВЛИЯНИЕ КОРРУПЦИИ НА ПРОЦЕСС ПРИЁМА НА РАБОТУ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН

Юсупов Нодирбек Абдужалилович,
преподаватель кафедры «Трудовое право»
Ташкентского государственного юридического университета

Аннотация. В данной статье подробно описаны негативные последствия коррупции, наблюдаемые в процессе приёма на работу в Республике Узбекистан. В частности, детально проанализировано пагубное влияние коррупции на рынок труда, принципы социальной справедливости и экономическое развитие. Если в процессе приёма на работу возникает коррупция, как следствие – наём неквалифицированных сотрудников. Это негативно сказывается на деятельности государственных организаций, приводя к снижению производительности труда. В результате в обществе растёт чувство несправедливости и недовольства. Коррупция способствует злоупотреблению доверием между государством и народом, а также наносит ущерб репутации государственных организаций. В Республике Узбекистан создаются необходимые условия для установления эффективного и действенного общественного контроля в государственном управлении путём обеспечения открытости, гласности и прозрачности деятельности государственных органов и организаций, а также усиления подотчётности должностных лиц перед населением. В результате этих мер будет достигнуто снижение коррупции при приёме на работу в Узбекистане и повышение справедливости системы. В статье также рассмотрена работа, проводимая в республике в сфере противодействия коррупции, политика нашего государства в этой области, а также национальное и международное законодательство в области противодействия коррупции.

Ключевые слова: наём, общество, коррупция, противодействие коррупции, конвенция, нормативные акты, общественный контроль, институты гражданского общества

THE NEGATIVE IMPACT OF CORRUPTION IN THE RECRUITMENT PROCESS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

Yusupov Nodirbek Abdujalilovich,
Teacher of the Department of Labor Law,
Tashkent State University of Law

Abstract. This article provides a detailed account of the negative effects of corruption in the recruitment process in the Republic of Uzbekistan. In particular, the harmful impact of corruption on the labor market, the principles of social justice, and economic development has been thoroughly analyzed. When corruption is committed



during the recruitment process, the recruitment of unqualified employees occurs. This leads to a decrease in labor productivity and negatively impacts the activities of state organizations. As a result, the level of injustice and discontent in society increases. Corruption causes abuse of trust between the state and the people and undermines the reputation of state organizations. The necessary conditions in the Republic of Uzbekistan are being created for establishing effective public control in public administration by ensuring openness, transparency, and accountability of officials to the population in the activities of state bodies and organizations. This article proposes measures to strengthen legislation to prevent corruption, ensure openness and transparency, and strengthen control through the use of information technologies. As a result of these measures, it will be possible to reduce corruption in the recruitment process in Uzbekistan and make the system more equitable. The article also examines the work carried out in the republic in the field of combating corruption, the state policy in this area, as well as the legislation of our country and international legislation in the field of combating corruption.

Keywords: recruitment, society, corruption, fight against corruption, convention, legal documents, public control, civil society institutions

Kirish

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgandan so'ng iqtisodiy va ijtimoiy sohalarda keng ko'lamli islohotlar amalga oshirib kelinmoqda. Biroq mamlakatda korrupsiya hali ham dolzarb muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Korrupsiya iqtisodiy o'sish, davlat boshqaruvi va jamiyat taraqqiyotini sekinlashtiruvchi eng jiddiy omillardan biri sifatida namoyon bo'lib, uning ko'lami turli sohalarda sezilarli darajada oshib bormoqda. Xususan, davlat tashkilotlariga ishga qabul qilish jarayonida uchraydigan korrupsiya mamlakatning adolat tamoyillariga asoslangan rivojlanish maqsadlariga putur yetkazmoqda [1].

Korrupsiya muammosi ishga qabul qilish tizimiga ta'sir ko'rsatganda, jamiyatda bir qator salbiy oqibatlar yuzaga keladi. Agar ishga qabul qilish jarayonida malaka va qobiliyat emas, balki tanish-bilishchilik yoki pora kabi omillar ustun qo'yilsa, malakasiz, tajribasiz yoki lavozimga mos kelmaydigan shaxslar ishga olinishi mumkin. Bu holat ish joyidagi samaradorlik va sifatning pasayishiga olib keladi hamda davlat tashkilotlarining samarali faoliyatiga jiddiy zarar yetkazadi. Natijada aholining teng imkoniyatlar tamoyiliga bo'lgan ishonchi susayadi va jamiyatda norozilik kayfiyati kuchayadi.

2003-yilda qabul qilingan BMTning Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi ko'plab davlatlarda, jumladan, Daniya, Norvegiya, Islandiya, Latviya, Gruziya, Buyuk Britaniya, Birlashgan Arab Amirliklarida ommaviy va ichki idoraviy korrupsiyaga qarshi mexanizmlarni shakllantirishga turtki bo'ldi. Biroq xalqaro reyting tashkilotlari tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha reytingi past davlatlarda ushbu mexanizmlar makro va mikro darajada qabul qilinmagan yoki ba'zi davlatlarda qabul qilingan bo'lsa-da, samarali yo'lga qo'yilmagan. Bu esa sohaga oid tadqiqotlar o'tkazish va mavjud muammolarni bartaraf etishni dolzarb masalaga aylantirmoqda [2].

Jahonda korrupsiyani cheklash va uni bartaraf etishga qaratilgan huquqiy va idoraviy mexanizmlarni takomillashtirish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Korrupsiyaga qarshi kurashishda hukumatlar faqat ba'zi elitalar manfaatlarini emas, balki butun jamiyat manfaatlarini ko'zlab harakat qilishi zarurligi ta'kidlanmoqda. Shu bilan birga, davlat sektorida korrupsiya jinoyatlarining o'sish tendensiyalarini tahlil qilish va jamiyatda korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish masalalari ilmiy tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda [3].

O'zbekiston Respublikasi davlat tashkilotlariga yuqori malakali va bilimli kadrlarni jalb etish muhim ahamiyatga ega. Ammo ishga qabul qilish jarayonida korrupsion amaliyotlarning mavjudligi nafaqat davlat tizimi samaradorligi, balki fuqarolarning davlatga bo'lgan ishonchiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa uzoq muddatda davlat va jamiyat o'rtasidagi ishonchli munosabatlarga putur yetkazishi mumkin [4].

Ishga qabul qilish jarayonidagi korrupsiya, ayniqsa, yoshlar uchun katta muammo tug'dirmoqda. Mamlakat kelajagi bo'lgan yosh avlod o'z bilimi va salohiyati bilan davlat xizmatiga kirish imkoniyatiga ega bo'lishi lozim. Ammo davlat xizmatiga yollashda adolatsizlik va tanish-bilishchilik kuzatilmoqda, bu esa yoshlarning qobiliyati va salohiyati e'tiborsiz qolishiga olib kelmoqda. Natijada ko'plab yoshlar o'z imkoniyatlarini chet elda sinab ko'rishga majbur bo'lmoqda [5].

Bundan tashqari, ishga yollashdagi korrupsiya ijtimoiy adolatni poymol qilib, jamiyatda norozilik kayfiyatini kuchaytiradi. Odamlar davlat idoralarida yuqori lavozimlarda ishlayotganlarning aksariyati o'z qobiliyatiga emas, balki korrupsion yo'llar bilan ishga kirganini ko'rganda, davlat va qonunlarga bo'lgan ishonchi yo'qoladi. Natijada bu holat ijtimoiy barqarorlikka jiddiy tahdid soladi.

Korrupsiyaning ishga qabul qilish jarayoniga salbiy ta'sirini kamaytirish maqsadida davlat miqyosida bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Bular orasida davlat tashkilotlariga ishga qabul qilishda shaffoflikni oshirish, ochiq tanlov va test tizimlari joriy etish hamda korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha qonunchilikni takomillashtirish kabi amaliy ishlar mavjud. Lekin ushbu islohotlar faqat qog'ozda qolib ketmasligi, balki amaliyotda ham real va jiddiy o'zgarishlarga olib kelishi muhimdir [6].

O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashishda xalqaro tajribalarni o'rganish va amaliyotga joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Boshqa davlatlarda qo'llangan chora-tadbirlar ishga qabul qilish jarayonidagi korrupsiyaga qarshi samarali yechimlar topishga yordam beradi. Masalan, ba'zi mamlakatlarda davlat xizmatiga ishga qabul qilish jarayonida mustaqil nazorat tizimlarini joriy qilish yoki onlayn ariza topshirish tizimlarini tatbiq etish orqali korrupsiyani sezilarli darajada kamaytirishga erishilgan.

Material va metodlar

Tadqiqot davomida mehnat huquqi sohasidagi korrupsion omillar, ayniqsa, ularning raqamlashtirish davrida ishga qabul qilish jarayonidagi o'rni tahlil qilindi. Ishga qabul qilish jarayonidan korrupsiyani bartaraf etish masalasi xorijiy davlatlar



qonunchiligi tahlili asosida o'rganildi. Shuningdek, ishga qabul qilishda korrupsiyani kamaytirish bo'yicha olimlarning fikrlari qiyosiy tahlil qilinib, asosiy yondashuvlar o'zaro taqqoslandi.

Mazkur tahlil asosida mualliflik pozitsiyasi ishlab chiqilib, qonunchilikni takomillashtirish bo'yicha xulosa va takliflar ilgari surildi. Tadqiqotda tahlil qilish, xolislik, qiyoslash, taqqoslash, tizimlilik va umumlashtirish kabi metodlardan foydalanildi.

Tadqiqot natijalari

O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy va ijtimoiy islohotlar jarayonida mehnat bozori ham muhim o'rin tutadi. Shu nuqtayi nazardan, davlat tashkilotlari va boshqa tashkilotlarda ishga qabul qilish jarayoni shaffofligini ta'minlash dolzarb masalalardan biridir. Afsuski, bugungi kunda ishga qabul qilish jarayonida tanish-bilishchilik, poraxo'rlik va boshqa korrupsion harakatlar keng tarqalgan. Bu kabi holatlar mehnat bozoridagi adolat tamoyillariga putur yetkazib, ijtimoiy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, korrupsiya natijasida malakasiz kadrlarning ishga olinishi, iste'dodli yoshlarning imkoniyatlari cheklanishi va jamiyatda davlatga bo'lgan ishonchning pasayishi kabi jiddiy holatlar yuzaga kelmoqda [7].

Tahlillarga ko'ra, ishga qabul qilish jarayonidagi korrupsiya uzoq muddatli rivojlanishga jiddiy tahdid soladi. Masalan, 2022-yilda O'zbekiston Respublikasida mehnat bozoridagi shaffoflik darajasi va korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha olib borilayotgan islohotlar tahlil qilingan tadqiqotda shu narsa ma'lum bo'ldiki, korrupsiya ko'plab iste'dodli yoshlarning davlat xizmatiga kirish imkoniyatlarini cheklaydi. Iqtisodchi olim Akmal Burxanov bu haqda shunday deydi: "Korrupsiya darajasi mamlakat taraqqiyoti va demokratiyasining ko'rsatkichi hisoblanadi" [8].

Bu borada xalqaro tajriba ham muhim ahamiyatga ega. Xalqaro Mehnat Tashkiloti va Jahon banki tomonidan o'tkazgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, korrupsiyaga qarshi qat'iy choralar ko'rilmagan davlatlarda ishga yollash jarayonida adolat va shaffoflikka putur yetishi isbotlangan. Xususan, Jahon banki ekspertlari ishga qabul qilish jarayonidagi korrupsiya jamiyatda ijtimoiy norozilikni oshirishi mumkinligini ta'kidlashgan. Ularning fikricha, davlat xizmatiga xodimlar tanlashda korrupsiyaga qarshi samarali tizimlarning yo'qligi jamiyatda korrupsiyaning yuqori darajada saqlanishiga olib keladi. Bu esa uzoq muddatda davlat institutlariga bo'lgan ishonchni pasaytiradi [9].

O'zbekiston Respublikasida olib borilgan yana bir tadqiqotda davlat xizmatidagi kadrlar malakasi va davlatga bo'lgan ishonch darajasiga korrupsiyaning ta'siri tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ishga qabul qilish jarayonidagi korrupsiya ko'plab sohalarda samaradorlik pasayishi va davlat xizmatlari sifatining tushib ketishiga olib kelmoqda.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, davlat xizmatida ishga qabul qilishda korrupsiya ijtimoiy adolat tamoyillariga putur yetkazadi. Aksariyat iste'dodli yoshlar va malakali kadrlar adolatsizlik sababli o'z sohasida rivojlanish imkoniyatidan mahrum bo'lmoqda. Xususan, 2023-yilda o'tkazilgan sotsiologik tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki,

35 foiz respondent ishga yollashda tanish-bilishchilik va poraxoʻrlik tufayli davlat xizmatiga kirish imkoniyatini past deb hisoblagan. Shu bilan birga, 47 foiz respondent davlat xizmatiga yollashda shaffoflik va adolat yetishmasligini taʼkidlagan. Ushbu koʻrsatkichlar jamiyatdagi ishonch darajasining pasayishiga olib kelib, davlat tizimlariga nisbatan salbiy munosabatni shakllantiradi [10].

Olimlar davlat tizimiga ishga qabul qilishda shaffoflikni taʼminlash zarurligini taʼkidlaydi. Fikrimizcha, “davlat xizmatiga yollashda shaffoflikni oshirish orqali davlat boshqaruvi tizimini samarali qilish mumkin. Shuningdek, korrupsiya orqali ishga qabul qilinadigan malakasiz xodimlar oʻrniga oʻz sohasining yetuk mutaxassislar tanlansa, davlat tizimlari samaradorligi oshadi va aholi orasida davlatga boʻlgan ishonch ortadi” [11].

Korrupsiyaga qarshi kurashish tizimi samaradorligini oshirish va jamiyatda korrupsiyaga nisbatan muhosasiz munosabatni shakllantirish boʻyicha ishlarni jadallashtirishni nazarda tutuvchi Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (2023), “Korrupsiyaga qarshi kurashish toʻgʻrisida”gi Qonun (2017), “Oʻzbekiston – 2030” strategiyasi (2023), Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 6-iyuldagi “Korrupsiyaga qarshi kurashish faoliyatini samarali tashkil etishga doir qoʻshimcha chora-tadbirlar toʻgʻrisida”gi PQ-5177-sonli qarori hamda 2023-yil 27-noyabrdagi “Korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish hamda davlat organlari va tashkilotlari faoliyati ustidan jamoatchilik nazorati tizimi samaradorligini oshirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi PF-200-sonli Farmoni bilan tasdiqlangan Oʻzbekiston Respublikasining Korrupsiyaga qarshi kurashish davlat dasturida belgilangan vazifalar maqsadlariga erishishga xizmat qiladi.

Ishga qabul qilish jarayonidagi korrupsiyaning salbiy taʼsiri haqida xorijlik bir qator olimlar oʻz fikrlarini bildirishgan. Ular ishga yollashdagi korrupsiya davlat boshqaruvi, iqtisodiy samaradorlik va ijtimoiy adolat tamoyillariga jiddiy zarar yetkazishi mumkinligini taʼkidlashgan.

Korrupsiyaga qarshi kurashish idoraviy mexanizmlarining asosiy yoʻnalishlaridan biri norvegiyalik iqtisodchi T. Sereyde tomonidan olib borilgan tadqiqotlar hisoblanadi. U korrupsiyaning ichki nazorati xodimning qonuniy manfaatlariga zid boʻlmagan qonunchilik normalariga asoslanishi kerakligini taʼkidlagan. Huquq va iqtisod professori S. Rose-Ackermannning fikricha, poraxoʻrlikka qarshi kurashish boʻyicha boshqaruvni yaxshilash oʻrniga qatʼiy jazolar bilan cheklanish qonunbuzarlarning jazolanmasligiga olib kelishi mumkin. Biroq ichki islohotlar va korrupsiyaga qarshi kurashish dasturini ishlab chiqish haqiqatda bunday holatlarning oldini olishga yordam berishi mumkin [12].

Donatella Della Porta (Italiya) oʻz tadqiqotlarida ishga qabul qilish jarayonidagi korrupsiya mehnat bozori samaradorligini pasaytirishi va davlat boshqaruvi sifatiga putur yetkazishini taʼkidlaydi. Uning fikricha, korrupsiya tufayli davlat idoralariga malakasiz kadrlar ishga qabul qilinishi jamiyatda adolatsizlikka sabab boʻladi. Bu esa oxir-oqibat davlatga nisbatan ishonchning pasayishiga olib keladi [13].

AQShda Korrupsiya va davlat boshqaruvi boʻyicha yetakchi olimlardan biri Rose-Ackermannning taʼkidlashicha, ishga qabul qilish jarayonida korrupsiya



kuchaygan mamlakatlarda samaradorlik past bo'lib, ijtimoiy adolat tamoyillari buziladi. Davlat xizmatiga malakasiz xodimlar kirishi korrupsiyaning yangi avlodi shakllanishiga olib keladi. Bu esa davlat boshqaruvi tizimini yanada zaiflashtiradi va davlatning umumiy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi [14].

Bu borada Xalqaro Mehnat Tashkilotida faoliyat yuritayotgan Daniel Kaufmann korrupsiyaning davlat boshqaruvidagi salbiy oqibatlarini tahlil qilib, ishga yollashda adolat va shaffoflik tamoyillari buzilishi natijasida iqtisodiy o'sish sekinlashishini ta'kidlaydi. Uning fikricha, korrupsiya nafaqat mehnat bozorida adolatsizlikni kuchaytiradi, balki davlat xizmatlariga bo'lgan ishonchni ham pasaytiradi [15].

Buyuk Britaniya korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha yetakchi olim Paul Collierning ta'kidlashicha, korrupsiyaga asoslangan ishga qabul qilish davlat boshqaruvi samaradorligini zaiflashtiradi va rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiy o'sishni sekinlashtiradi. Adolat tamoyillari asosida tanlov o'tkazish va shaffof yondashuv bo'lmasa, davlat xizmatlari sifati pasayadi. Bu holat, ayniqsa, davlat tashkilotlari orqali iqtisodiyotga ta'sir qiluvchi sohalarda sezilarli bo'ladi [16].

Yuqoridagi fikrlar va tadqiqot natijalari ishga yollash jarayonidagi korrupsiyaning salbiy oqibatlarini chuqur tahlil etishga imkon beradi. Shu boisdan O'zbekiston Respublikasi davlat xizmatida shaffoflikni oshirish, korrupsiyaga qarshi kurashish, malakali kadrlarni ishga qabul qilish jarayonini optimallashtirish maqsadida chora-tadbirlarni kuchaytirishga qaratilgan strategiyalarni amalga oshirish lozim. Xalqaro tajribalar va olimlarning fikr-mulohazalari asosida O'zbekiston hukumati bu borada aniq siyosiy strategiyalar ishlab chiqish imkoniyatiga ega.

Tadqiqot natijalari tahlili

O'zbekiston Respublikasida ishga qabul qilish jarayonidagi korrupsiyaning salbiy ta'siri sohalarda o'z aksini topishi mumkin. Yuqorida tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, korrupsiyaning ishga kirish jarayoniga salbiy ta'siri quyidagilarda ko'rinadi.

Birinchidan, iqtisodiyotga zarari, chunki ishga qabul qilish jarayonida korrupsiyaning keng tarqalishi natijasida malakasiz yoki lavozimga mos bo'lmagan shaxslarning davlat xizmatiga qabul qilinishi kuzatiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, malakali va bilimli kadrlarning ishga qabul qilinmasligi davlat tizimi samaradorligini jiddiy ravishda pasaytiradi. Korrupsiya tufayli davlat idoralarida ish sifati pasayib, bu qabul qilinayotgan qarorlar sifatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi [17]. Masalan, 2020-yilda O'zbekistonda o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, davlat xizmatchilari orasida ishga kirish jarayonida korrupsiya bo'lmagan idoralarda samaradorlik 10 foizga yuqori bo'lgan.

Ikkinchidan, ishga qabul qilish jarayonida korrupsiyaning mavjudligi aholining davlatga bo'lgan ishonchini pasaytiruvchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, aholining 45 foizi davlat idoralarida ishga yollash jarayonida korrupsiyaning mavjudligiga ishonadi, bu esa ularda norozilik kayfiyatini oshiradi. Shu bilan birga, 30 foiz respondent davlat idoralarida lavozimlar malakali mutaxassislarga emas, balki tanish-bilishchilik va poraxo'rlik orqali olinayotganiga ishonishini bildirgan [18]. Ushbu ishonchsizlik jamiyatdagi ijtimoiy

adolat tamoyillarini zaiflashtiradi va aholining davlat siyosatiga nisbatan salbiy munosabatini shakllantiradi.

Uchinchidan, korrupsiyaga asoslangan ishga qabul qilish jarayoni yoshlar uchun qiyinchiliklar tug'diradi. Ular oliy o'quv yurtlarida ta'lim olgan bo'lsa-da, davlat xizmatiga kirish imkoniyatlari cheklangan bo'ladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, korrupsiya mavjudligi tufayli 25 foiz yuqori malakali yoshlar davlat xizmatidan voz kechib, xususiy sektor yoki xorijda ishlashni afzal ko'rmoqda [19]. Bu esa mamlakatdan aqlli boshlarning chiqib ketishini (brain drain) jadallashtiradi va davlat tizimida yuqori malakali kadrlarga ehtiyojni kuchaytiradi.

Tadqiqot natijalari va xorijiy olimlar fikriga ko'ra, korrupsiyaning oldini olish uchun davlat boshqaruviga kadrlar tanlovini shaffoflashtirish va adolat tamoyillariga asoslangan tanlov tizimlarini joriy qilish muhimdir. Shu o'rinda xalqaro tajribadan foydalanish davlat xizmatlarida korrupsiyani kamaytirishga xizmat qilishi mumkin. Masalan, xalqaro tajribalarga ko'ra, ochiq tanlov va shaffof onlayn tizimlar orqali ishga qabul qilish korrupsiya darajasini pasaytirishda samarali vosita hisoblanadi.

Xulosalar

Mamlakatimizda korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida muhim tashkiliy-huquqiy islohotlar amalga oshirildi. Aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini oshirish, jamiyatda korrupsiyaga murossasiz munosabatni shakllantirishga yo'naltirilgan tizimli choralar ko'rildi.

Islohotlarni amalga oshirish doirasida fuqarolarning huquq va manfaatlarini himoya qilinishi, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyati ochiqligi, jamoat va parlament nazoratini ta'minlash mexanizmlari takomillashtirildi, shuningdek, huquqni muhofaza qilish va sud organlari faoliyatining huquqiy asoslari isloh qilindi [17].

O'zbekiston Respublikasida ishga qabul qilish jarayonidagi korrupsiya nafaqat davlat xizmati samaradorligi, balki iqtisodiy o'sish va ijtimoiy adolat tamoyillarini ham zaiflashtiradi. Shu sababli korrupsiyaga qarshi kurashishda qat'iy choralar ko'rish, shaffof tanlov tizimlarini joriy qilish va davlat xizmatlariga malakali kadrlarni yollash orqali davlat boshqaruv tizimini isloh qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasida ishga qabul qilish jarayonidagi korrupsiyaga qarshi kurashish uchun quyidagi asosiy qonunchilik hujjatlariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish zarur. Bu o'zgarishlar davlat xizmatlari tizimida shaffoflikni ta'minlash, korrupsion harakatlarning oldini olish va kadrlarni tanlashda adolat hamda tenglik tamoyillarini mustahkamlashga qaratilgan.

2016-yil 24-noyabrda qabul qilingan "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonunga kadrlar tanlash va ishga qabul qilish jarayonida shaffoflikni ta'minlash bo'yicha aniq qoidalar kiritish kerak. Ishga qabul qilishda korrupsion holatlarning oldini olish maqsadida davlat idoralarida kadrlar tanlovini nazorat qiluvchi mustaqil komissiyalar tashkil etish shartlarini belgilash maqsadga muvofiqdir. Davlat xizmatiga kirishda test sinovlari hamda boshqa tanlov jarayonlarini ochiq va kuzatuv ostida o'tkazish talablarini qonuniy asosda mustahkamlash zarur.

2022-yil 8-avgustda qabul qilingan "Davlat fuqarolik xizmati to'g'risida"gi Qonunga davlat xizmatiga kirishda nomzodlarning malaka, qobiliyat va tajribasini sinchkovlik

bilan baholash tartibini joriy etish hamda har bir jarayonning shaffofligini ta'minlash uchun zarur choralar kiritish zarur. Davlat xizmatiga kirish bo'yicha har qanday tanlovda onlayn monitoring va jamoatchilik nazorati tizimlarini kiritish tartibini qonunda belgilash muhimdir.

Korrupsiyaga qarshi kurashish va ishga qabul qilish jarayonida adolatni ta'minlash maqsadida yuqoridagi qonunchilik hujjatlariga kiritiladigan o'zgartirishlar davlat boshqaruvida shaffoflikni oshirish, adolat va tenglik tamoyillarini mustahkamlashda muhim qadam bo'ladi. Bu, o'z navbatida, davlat tizimiga malakali kadrlarni jalb etadi va davlat xizmatlari sifatini oshirishga xizmat qiladi.

REFERENCES

1. Ruziyev X. Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida jamoatchilik nazoratini kuchaytirish davr talabi [Strengthening public oversight in the fight against corruption is a need of the hour].
2. Omonov B. Korrupsiya va milliy taraqqiyot: muammo va yechim [Corruption and National Development: Problem and Solution]. Available at: <https://tuit.uz/post/korrupsiya-va-milliy-taraqqiyot-muammo-va-yechim>
3. Shoyev I.H. Korrupsiyaga qarshi kurash – fuqarolik jamiyatini rivojlantirishning ustuvor sharti [The fight against corruption is a priority for the development of civil society].
4. Safarov T.U. Davlat tashkilotlarida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash [Identifying corruption risks in government organizations]. *Right and Duty*, 2022, vol. 7, pp. 16–19.
5. Safarov T.U. Davlat boshqaruvi sohasida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlashning maqsad va natijalari [Objectives and results of identifying corruption risks in public administration]. Specialized branch of Tashkent State Law University, Tashkent, 2022, pp. 90–94.
6. Safarov T.U. Prerequisites for the emergence of departmental anti-corruption mechanisms. *World Bulletin of Management and Law*, 2022, vol. 17, pp. 71–73.
7. Jalilov N. Huquqbuzarliklarning yakka tartibdagi profilaktikasi institutining nazariy asoslari [Theoretical foundations of the Institute for Individual Prevention of Crimes]. *Society and Innovation*, 2022, vol. 3/4, pp. 397–403. DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol3-iss4/S-pp397-403>
8. Jalilov N. Profilaktika inspektori ma'muriy ish yuritish faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari [Specific features of the administrative work of a prevention inspector]. *Society and Innovation*, 2022, vol. 2/12, pp. 348–352. DOI: [10.47689/2181-1415-vol2-iss12/S-pp348-352](https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol2-iss12/S-pp348-352)
9. Eshova H.X. The dynamics of institutionalization of sociopolitical activity of youth in Uzbekistan. International Conference on Developments in Education Hosted from Bursa, Turkey, 2023, pp. 86–94.

10. Klitgaard R. Controlling Corruption. Berkeley: University of California Press.
11. Xudoyberdiyev O. Korruptsiya va uning ijtimoiy taraqqiyotga ta'sirining ilmiy-asosiy jihatlari [Scientific and fundamental aspects of corruption and its impact on social development]. *Society and Innovation*, 2022, vol. 4/1, pp. 180–189.
12. Mahmudov R. Korruptsiya: sabablari va oqibatlari – davlat boshqaruvida yangi yondashuvlar [Corruption: Causes and Consequences – New Approaches to Public Administration]. *Journal of Social Research of Uzbekistan*, 2021, vol. 3/4, pp. 101–109.
13. Donatella D.P. Governance Matters VIII: Aggregate and Individual Governance Indicators. World Bank Policy Research Working Paper.
14. Rose A. Corruption and Criminal Justice: Bridging Economic and Legal Perspectives. Cheltenham, Edward Elgar Publ.
15. Daniel K.A. The Quest for Good Governance: How Societies Develop Control of Corruption. Cambridge, Cambridge University Press.
16. Lambsdorff J.G. The Institutional Economics of Corruption and Reform: Theory, Evidence, and Policy. Cambridge, Cambridge University Press.
17. Convention on combating bribery of foreign public officials in International business transactions. Available at: http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/convcombatbribery_eng.pdf
18. Transparency International. Corruption Perceptions Index 2020. Berlin, Transparency International. 2020.
19. Hellman J.S., Jones G., Kaufmann D. Seize the State, Seize the Day: State Capture, Corruption, and Influence in Transition Economies. *World Bank Policy Research Working Paper*, 2020.

KRIMINOLOGIYA

VA JINOIY ODIL SUDLOV

ILMIY-AMALIY JURNAL

2024-yil 4-son